

Lieta Nr.C27187611

SKC-2138/2014

S P R I E D U M S

Rīgā 2014.gada 20.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā paplašinātā sastāvā:

tiesnese referente A.Briede

tiesnese A.Čerņavska

tiesnese I.Garda

tiesnesis A.Keišs

tiesnese L.Kušnīre

tiesnesis A.Strupišs

tiesnese E.Vernuša

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar prasītājas /pers. B/ pārstāvja zvērināta advokāta Normunda Šlitkes kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 20.decembra spriedumu civillietā /pers. B/ (/pers. B/) prasībā pret Latvijas Republiku Finanšu ministrijas un Tieslietu ministrijas personā par zaudējumu atfidzinājuma un likumisko procentu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ 2011.gada 3.jūnijā cēlusi tiesā prasību pret Latvijas Republiku Finanšu ministrijas un Tieslietu ministrijas personā, lūdzot piedzīt zaudējumu atfidzinājumu Ls 23 426,42, likumiskos 6 procentus par laiku no prasības celšanas līdz sprieduma taisīšanai un atzīt prasītājas tiesības saņemt likumiskos 6 procentus līdz sprieduma izpildei.

Prasības pieteikumā norādīts tālāk minētais.

[1.1] Ar Rīgas pilsētas zemes komisijas 2001.gada 6.decembra lēmumu /pers. B/ atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi /adrese/, 1007 m² platībā, zemesgrāmatā īpašuma tiesības nostiprinātas 2002.gada 25.februārī.

Uz minētā zemesgabala atrodas namīpašums – daudzdzīvokļu dzīvojamā māja, kurā esošie dzīvokļi privatizēti saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju”. Prasītājai kā zemes gabala īpašnieci bija pienākums noslēgt nomas līgumu ar privatizētā objekta īpašnieku.

[1.2] Saskaņā ar minētā likuma 54.panta otro daļu un likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 12.panta otro daļu prasītājai kā zemes īpašnieci bija tiesības saņemt no privatizēto objektu īpašniekiem nomas maksu, kas nepārsniedz 5 procentus gadā no zemesgabala kadastrālās vērtības. To ievērojot, prasītāja 2005.gada 24.maijā noslēdza ar Rīgas pašvaldības SIA „Krasta nami” zemes nomas līgumu Nr.68r attiecībā uz 944 m², kas bija nepieciešami esošās apbūves uzturēšanai un apsaimniekošanai, nosakot nomas maksu 5 procentu apmērā no zemes gabala kadastrālās vērtības.

[1.3] Saeima 2007.gada 6.decembrī pieņēma grozījumus likumā „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”, papildinot likuma pārejas noteikumus ar 7.punktu, kas paredzēja, ka zemes nomas maksa, kas noteikta atbilstoši šā likuma 12.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajai kārtībai, 2008., 2009. un 2010.gadā nedrīkst pārsniegt iepriekšējam gadam aprēķināto zemes nomas maksas apmēru vairāk kā par 25 procentiem.

Savukārt 2008.gada 21.februārī Saeima pieņēma grozījumus likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju”, ietverot analogiska satura normu arī minētā likuma pārejas noteikumu 40.punktā.

Ar šiem grozījumiem /pers. B/ tiesības saņemt zemes nomas maksu no privatizēto objektu īpašniekiem tika ierobežotas vēl vairāk.

[1.4] Satversmes tiesa pēc /pers. B/ 2008.gada 20.augusta pieteikuma ierosināja lietu Nr.2008-36-01 un 2009.gada 15.aprīlī pasludināja

spriedumu, ar kuru likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 12.panta otrās daļas vārdi „daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas” un pārejas noteikumu 7.punkts, ciktāl tajā noteiktie nomas maksas ierobežojumi attiecas uz zemi zem daudzdzīvokļu mājām, un likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 54.panta otrās daļas pirmais teikums un pārejas noteikumu 40.punkts (turpmāk arī pirmajā pieteikumā apstrīdētās tiesību normas) tika atzīti par neatbilstošiem Satversmes 105.pantam un spēku zaudējušiem no 2009.gada 1.novembra.

[1.5] Neraugoties uz to, likumdevējs 2009.gada 22.oktobrī pieņēma grozījumus likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” pārejas noteikumu 7.punktā un likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” pārejas noteikumu 40.punktā (turpmāk arī otrajā pieteikumā apstrīdētās tiesību normas), atkārtoti ieviešot ierobežojumus maksimālās nomas maksas apmēram, kurus Satversmes tiesa lietā Nr.2008-36-01 bija atzinusi par spēkā neesošiem. Līdz ar to /pers. B/ 2010.gada 25.februārī atkārtoti vērsās Satversmes tiesā. Ar Satversmes tiesas 2011.gada 27.janvāra spriedumu lietā Nr.2010-22-01 apstrīdētās normas atzītas par neatbilstošām Satversmes 105.pantam.

[1.6] Satversmei neatbilstošu normu piemērošanas rezultātā prasītājam bez tiesiska pamata tika samazināts ienākums, ko tā saņēma no nekustamā īpašuma /adrese/, iznomāšanas. Tādēļ prasītājam pienākas atlīdzinājums, kas aprēķināms kā negūtā peļņa no īpašuma iznomāšanas. Prasītājas zaudējumus (negūto peļņu) Ls 6566,42 veido:

- par laika posmu no 2001.gada 1.decembra līdz 2009.gada 31.decembrim samaksātā un neatlīdzinātā nekustamā īpašuma nodokļa summa Ls 456,28;

- par laika posmu no 2001.gada 6.decembra līdz 2007.gada 31.decembrim nesaņemtā nomas maksa 1 % apmērā no zemes īpašuma kadastrālās vērtības gadā ik gadu – Ls 213,45;

- par laika posmu no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 31.decembrim pilnā apmērā nesaņemtā zemes nomas maksa Ls 5896,69.

[1.7] Tāpat prasītājam radušies zaudējumi – izdevumi Ls 16 860 par advokāta sniegto juridisko palīdzību aizsarkto pamattiesību aizsardzībai Satversmes tiesā. Par konstitucionālās sūdzības sastādīšanu (lieta Nr.2008-36-01) saskaņā ar vienošanos zvērinātu advokātu birojam „Liepa, Skopiņa/BORENIUS” samaksāti Ls 11 860, bet par otru pieteikumu (lieta Nr.2010-22-01) zvērinātu advokātu birojam „Kaniņa Šlitke un Snipe” samaksāti Ls 5000.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1775., 1779., 1772.pantu un Satversmes 92.panta trešo teikumu.

[2] Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2013.gada 12.februāra spriedumu prasība noraidīta pilnībā un no /pers. B/ valsts ienākumos piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 1,32.

[3] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, izskatot lietu sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību, 2013.gada 20.decembrī nospriedusi prasību noraidīt, no /pers. B/ par labu valstij piedzīt ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 3,50 jeb 4,98 *euro*, kā arī atmaksāt zvērinātu advokātu birojam „Kaniņa Šlitke un Snipe” pārmaksāto valsts nodevu Ls 275,56.

[3.1] Civillietu tiesas kolēģija atzinusi par pareizu un pilnībā pietiekamu pirmās instances tiesas spriedumā ietvertu motivāciju, kas attiecas uz prasības par zaudējumu Ls 6566,42 piedziņu noraidīšanu, un saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, neatkārtojot tos pašus apsvērumus,

pievienojusies šādai pirmās instances tiesas motivācijai:

[3.1.1] atbilstoši Civillikuma 1770., 1772., 1775., 1779.pantam zaudējumi atļidzināmi tikai tad, ja tiek konstatēta visu zaudējumu atļidzības priekšnoteikumu (tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība, zaudējumu esamība, cēloņsakarība starp zaudējumiem un neatļauto darbību) vienlaicīga pastāvēšana;

[3.1.2] ņemot vērā Satversmes tiesas 2009.gada 15.aprīļa spriedumā lietā Nr.2008-36-01 un 2011.gada 27.janvāra spriedumā lietā Nr.2010-22-01 noteikto kopsakarā ar Satversmes tiesas likuma 32.panta otrās un trešās daļas normu, secināms, ka, atzīstot attiecīgo likumu normas par spēkā neesošām nevis no to pieņemšanas dienas, bet gan no sprieduma spēkā stāšanās dienas vai spriedumā noteiktā datuma, Satversmes tiesa nav uzskatījusi par nepieciešamu revidēt tās tiesiskās attiecības, kuras izveidojušās līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai. Attiecīgās likuma normas līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai bija spēkā esošas un bija jāpilda;

[3.1.3] likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 12.panta otrajā daļā vārdi „daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas” un pārejas noteikumu 7.punkts, ciktāl tajā noteiktie nomas maksas ierobežojumi attiecas uz zemi zem daudzdzīvokļu mājām, un likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 54.panta otrās daļas pirmais teikums un pārejas noteikumu 40.punkts bija spēkā līdz 2009.gada 1.novembrim.

Likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” pārejas noteikumu 7.punkts, ciktāl tas attiecas uz zemi zem daudzdzīvokļu mājām (likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2009.gada 1.novembrī), un likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” pārejas noteikumu 40.punkts (likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2009.gada 1.novembrī) bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim, bet par neatbilstošu Satversmes 105.pantam atzīts tikai no 2011.gada 1.februāra. Atzīstot apstrīdētās tiesību normas par spēkā neesošām attiecīgi no 2009.gada 1.novembra un 2011.gada 1.februāra, Satversmes tiesa nav uzskatījusi par nepieciešamu revidēt tās tiesiskās attiecības, kas uz minēto tiesību normu pamata nodibinātas līdz tam un normās paredzētie zemes nomas maksas ierobežojumi prasītājam bija saistoši.

Darbības, kas atbilst likumīgā spēkā esošām tiesību normām, nav vērtējamas kā neattaisnojamas vai neatļautas darbības, attiecīgi nav arī konstatējama visu zaudējumu atļidzības priekšnoteikumu vienlaicīga pastāvēšana, tādēļ prasījums piedzīt zaudējumu atļidzinājumu Ls 6566,42 ir noraidāms.

[3.2] Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējot apelācijas sūdzības argumentus, uzskatījusi par nepieciešamu papildus norādīt uz šādiem apstākļiem:

[3.2.1] apelācijas sūdzības iesniedzēja nav ņemusi vērā, ka Satversmes tiesa 2011.gada 27.janvāra spriedumā lietā Nr.2010-22-01 par otrajā pieteikumā apstrīdēto tiesību normu atļidzību Satversmes 1. un 105.pantam jau ir devusi vērtējumu iespējamam prasītājas tiesību aizskārumam, pieprasot nesaņemto nomas maksu. Satversmes tiesas sprieduma 15.punktā teikts, ka, atzīstot apstrīdētās tiesību normas par spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža, prasītāja papildus kā nomas maksu varētu pieprasīt vēl aptuveni Ls 2400, kas vairāk nekā septiņas reizes pārsniegtu summu, kuru viņa jau ir tiesīga saņemt;

[3.2.2] taisot spriedumu, tiesai ir saistošs prasītāja materiāltiesiskais prasījums, kura likumība un pamatotība tiesai jāpārbauda, kā arī pamats – apstākļi, uz kuriem prasītājs pamato savu prasījumu. Prasītāja, lūdzot piedzīt zaudējumus, kas viņai radušies, izmantojot advokātu biroju pakalpojumus, nav ņemusi vērā, ka neatkarīgi no tā, vai process, kurā tiek izmantoti advokāta pakalpojumi, notiek Satversmes tiesā vai vispārējās jurisdikcijas tiesā, izdevumu par advokāta pakalpojumu piedziņas kārtību un apmēru regulē procesuālās normas.

Kā izriet no abiem Satversmes tiesas spriedumiem, prasītāja ir izmantojusi Satversmes tiesas likuma 17.panta pirmās daļas 11.punktā ietvertu tiesību un pati iesniegusi pieteikumu. Minētā likuma 23.pantā ir reglamentēta pārstāvība Satversmes tiesā. /pers. B/ nav norādījusi, ka viņas intereses pārstāvēs zvērīnāts advokāts;

[3.2.3] lietu izskatīšanas procesuālo kārtību Satversmes tiesā reglamentē Satversmes tiesas likuma 26.pants. Minētais likums nenoteic kārtību,

kādā atliedzināmi advokāta izdevumi par konstitucionālās sūdzības sastādīšanu un šis jautājums nav regulēts arī Satversmes tiesas reglamentā, kā to pareizi norādījusi pirmās instances tiesa. Tādējādi šis jautājums varēja tikt izlemts atbilstoši Satversmes tiesas likuma 26.panta pirmajai daļai kā neregulēts procesuāls jautājums, ja prasītāja attiecīgu lūgumu būtu pieteikusi Satversmes tiesai. Vispārējās jurisdikcijas tiesai nav pamata saskaņā ar Civillikuma normām izvērtēt prasījuma par Satversmes tiesas procesuālo izdevumu piedziņu, kuri prasītājai radušies sakarā ar advokātu pakalpojumiem, sastādot konstitucionālās sūdzības, pamatotību.

[3.3] Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam no prasītājas valsts ienākumos piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,50.

Ievērojot Civilprocesa likuma pārejas noteikumu 58.punkta 4.apakšpunktā noteikto un pamatojoties uz minētā likuma 37.pantu, ir apmierināms prasītājas pieteikums par pārmaksātās valsts nodevas daļas Ls 275,56 atmaksāšanu.

[4] Kasācijas sūdzībā /pers. B/ pārstāvis zvērināts advokāts Normunds Šlitke lūdz minēto spriedumu atcelt pilnībā, norādot šādus argumentus:

[4.1] tiesa Civillikuma 1775.pantu piemērojusi nepareizi, jo nav ņēmusi vērā Satversmes 92.panta trešo teikumu un nepareizi vērtējusi publisko tiesību subjekta (valsts) atbildību par rīcību, izdodot Satversmei neatbilstošus normatīvos aktus.

Satversmes 92.panta trešajā teikumā ietvertā tiesību norma ir piemērojama tieši un nepastarpināti (Satversmes tiesas 2001.gada 5.decembra spriedums lietā Nr.2001-07-0103). Nepamatota tiesību aizskārums gadījumā persona ir tiesīga griezties vispārējās jurisdikcijas tiesā par atbilstīga atliedzinājuma piedziņu, atsaucoties tieši uz šo normu.

Pieņemot tādus normatīvos aktus, kas ir pretrunā Satversmei, likumdevējs (valsts) ir pieļāvis kļūdu, kas civiltiesiski kvalificējama kā prettiesiska rīcība. Arī likumdevēja rīcības brīvība likumu pieņemšanā ir aprobežota ar personu Satversmē garantēto cilvēktiesību ievērošanu. Šīs robežas pārkāpšanas gadījumā personai rodas tiesības uz atbilstīgu atliedzinājumu.

Normatīvā tiesību akta atzīšana par prettiesisku pati par sevi nenodibina indivīda tiesību zaudējumu atliedzības prasībai pret valsti un savas likumīgās intereses indivīdam jāaizstāv vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tas attiecas arī uz zaudējumu atliedzību par izdevumiem juridiskās palīdzības apmaksai sakarā ar vērsanos Satversmes tiesā, jo Satversmes tiesas likumā atliedzināšanas iespēja nav paredzēta (*I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atliedzība administratīvajā procesā. Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2004, 29.lpp.*).

Tas, ka Satversmes tiesa normu par spēkā neesošu atzinusi tikai ar konkrētu datumu liedz iespēju prasīt zaudējumu no sava kontrahenta (dzīvokļu īpašniekiem), bet tas nav šķērslis personai vērsties tiesā pret atbildīgo par Satversmei neatbilstošā regulējuma esamību, t.i. valsti. Arī valstij ir jānes civiltiesiskā atbildība, ja tās rīcība nav bijusi atbilstoša augstākām tiesību normām un tādēļ personai radušies zaudējumi.

Arī Eiropas Savienības tiesības nosaka katras dalībvalsts pienākumu nodibināt mehānismu valsts atbildības nodibināšanai, piemēram, par tiesību normu savlaicīgu nepieņemšanu, direktīvas neievērošanu vai augstāka juridiska spēka tiesību normām neatbilstošas tiesību normas pieņemšanu (*sk. Apvienotās lietas C-6/90 un C-9/90 Francovich and Bonifaci v. Italian Republic [1991] ECR I-5357, apvienotās lietas C-46/93 un C-48/93 Brasserie du P?cheur v. Germany and R v. Secretary for State for Transport, ex parte Factortame [1996] ECR I-1029*) un attiecīga mehānisma neesamība neatbrīvo valsti no atbildības (*sk. lieta C-224/01 Köbler [2003] ECR I-10239, 45.punkts*). Atbildības rašanās pamats ir kaitējums, kas nodarīts, valstij pārkāpjot augstāka juridiskā spēka tiesību normās (konstitūcijā) paredzētās indivīda tiesības, atbildība var iestāties par jebkura valsts varas atzara pieņemtu aktu, kā arī atbildība ir par pamatu indivīda prasībai pret valsti par zaudējumu piedziņu. Tāpat valsts materiālā atbildība paredzēta Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 41.pantā. Līdz ar to aplams ir tiesas secinājums, ka konkrētajā gadījumā valsts no zaudējumu atliedzināšanas pienākuma ir atbrīvojama tamdēļ, ka Satversmes tiesa ēku īpašniekus ir atbrīvojusi no pienākuma maksāt pilnu nomas maksu. It īpaši situācijā, kad Saeima atkārtoti

pieņēma regulējumu, kas vārds vārdā sakrīt ar normu, kura bija atzīta par Satversmei neatbilstošu. Tāda rīcība ir pretrunā ar Satversmes tiesas likuma 32.panta otro daļu. Tas, ka Satversmei neatbilstošo normu pieņēmušie deputāti nav saucami pie civiltiesiskās atbildības, neatbrīvo valsti no pienākuma segt zaudējumus.

Tā kā valsts rīcība atzīta par prettiesisku ar Satversmes tiesas spriedumiem, prasītāja ir aprēķinājusi konkrētu zaudējumu apmēru un pierādījusi cēloņsakarību starp zaudējumiem un prettiesiskajām normām, tiesai bija jāvērtē valsts civiltiesiskā atbildība par zaudējumiem, kas nodarīti ar Satversmei neatbilstošām tiesību normām.

[4.2] Tiesa pārkāpusi sacīkstes principu (Civilprocesa likuma 10.pants), jo veikusi objektīvo izmeklēšanu un spriedumu pamatojusi ar tiesas sēdē nepārbaudītiem pierādījumiem, kā arī nav ņēmusi vērā Satversmes tiesas likuma 31.panta 3.punktu.

Tiesa izdarījusi aplamu secinājumu, ka prasītāja pati ir iesniegusi pieteikumu Satversmes tiesā, neizmantojot advokāta palīdzību. Par šādiem faktiskajiem apstākļiem puses nav sniegušas paskaidrojumus un lietas materiālos par to nav nekādu pierādījumu. Ja tiesa uzskatīja, ka šis fakts ir būtisks, tai atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta ceturtajai daļai bija jānorāda uz pienākumu iesniegt par to pierādījumus.

Tiesas secinājums, ka pieteikumu Satversmes tiesā iesniegusi un parakstījusi pati prasītāja, ir pieņemums un ir pretrunā Satversmes tiesas likuma 31.panta 3.punktam (Satversmes tiesa spriedumā norāda pieteikuma iesniedzēju, nevis tā pilnvarotās personas). Ir vispārzināms, ka Satversmes tiesa gadījumos, kad lieta tiek izskatīta rakstveida procesā, nenorāda pieteikuma iesniedzēju pilnvarniekus. Ja tiesa būtu norādījusi uz pierādījumu trūkumu, prasītāja būtu iesniegusi atbilstošus pierādījumus - no Satversmes tiesas arhīvā esošo lietu materiāliem izkopētas un apliecinātas pieteikuma kopijas, kas apstiprinātu, ka abus pieteikumus sagatavojuši un parakstījuši zvērināti advokāti. Tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, jo ir apšaubījusi faktus, ko likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

[4.3] Tiesa, norādot uz pieteicējas tiesībām pēc analogijas lūgt Satversmes tiesu lemt par procesuālo izdevumu atlīdzināšanu, ir ignorējusi Satversmes tiesas likuma 16.pantu un 26.pantu, kā arī pārkāpusi Satversmes 105.pantu.

No minētajām tiesību normām izriet, ka Satversmes tiesai nav tiesību izlemt jautājumus, kuri saistīti ar izdevumu atlīdzināšanu. Tiesības saņemt radušos izdevumu atlīdzinājumu ir tiesības uz īpašumu Satversmes 105.panta tvērumā (*sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Civīļa pamattiesības. Autoru kolektīvs prof.R.Baloža zinātniskā vadībā, Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011, 466.lpp., 16.punkts*). Īpašuma tiesības saskaņā ar Satversmes 105.panta otro teikumu var tikt aprobežotas vien uz likuma pamata. Prasītājas tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā, lai aizsargātu savas īpašuma tiesības, nevar tikt aprobežotas, pamatojoties uz iespējamu tiesību normu piemērošanu pēc analogijas, nevērtējot ierobežojuma nepieciešamību un samērīgumu. Līdz ar to arī šajā gadījumā tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 10.pantā un 96.panta piektajā daļā nostiprināto sacīkstes principu.

[5] Tieslietu ministrija paskaidrojumos sakarā ar kasācijas sūdzību norādījusi, ka tā nav pamatota un ir noraidāma. Tiesa ir pareizi secinājusi, ka Satversmes tiesa, atzīstot attiecīgo likumu normas par spēkā neesošām nevis no to pieņemšanas dienas, bet gan no sprieduma spēkā stāšanās dienas vai spriedumā noteiktā datuma, nav uzskatījusi par nepieciešamu revidēt tās tiesiskās attiecības, kuras izveidojušās līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai. Tātad attiecīgās likuma normas līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai bija spēkā un tās bija jāpilda. Līdz ar to prasītājai nav tiesiska pamata prasīt iespējamo zaudējumu atlīdzinājumu, kas nodarīti, piemērojot likumīgā spēkā esošas tiesību normas. Tāpat pareizs ir tiesas secinājums, ka jautājums par advokāta izdevumu atlīdzināšanu saistībā ar konstitucionālās sūdzības sastādīšanu varēja tikt izlemts atbilstoši Satversmes tiesas likuma 26.panta pirmajai daļai kā neregulēts procesuāls jautājums, ja prasītāja attiecīgu lūgumu būtu pieteikusi Satversmes tiesai.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Civillietu departaments atzīst, ka spriedums atstājams negrozīts.

[7] /pers. B/, atsaucoties uz Civillikuma 1775.pantu (katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatfīdina) un Satversmes 92.panta trešo teikumu (nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atfīdzinājumu), cēlusi vispārējās jurisdikcijas tiesā prasību pret Latvijas Republiku, lūdzot piedzīt zaudējumus, kuri viņai radušies likumdevējam (valstij) pieņemot tādus normatīvos aktus, kas ir pretrunā Satversmei.

[7.1] Kompetentu valsts orgānu darbību, kuras rezultātā top likumi vai notiek to grozīšana, papildināšana vai atcelšana sauc par tiesību normu jaunradi vai likumdošanu (*Latviešu valodas skaidrojošā vārdnīca. Pieejama: <http://www.tezaurs.lv/sv/>*).

Atbilstoši Satversmes 64.pantam Latvijā likumdošanas tiesības pieder Latvijas Republikas Saeimai, kā arī tautai Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros. Saeima likumdošanas funkciju pilda, izdodot, grozot vai atceļot vispārēji saistošus abstraktus priekšrakstus jeb likumus un tā ir Saeimas darbība publisko tiesību jomā. Ar tiesību normas izdošanu, grozīšanu vai atcelšanu likumdevējam nenodibinās privāttiesiskas attiecības ar personu, uz kuru šis tiesiskais regulējums (tiesību norma) attiecas, jo publiskās tiesības, pretstatā civiltiesībām, regulē pakļautības attiecības starp valsti vai ar valsts varas pilnvarām apveltītu subjektu un individu (sk. K.Balodis. *Ievads civiltiesībās. Rīga, Apgāds Zvaigzne ABC, 2007, 21.lpp.*).

Tāpat konkrētais strīds izriet no publiski tiesiskajām attiecībām un tam nav civiltiesiska strīda rakstura. Taču ņemot vērā Satversmes 92.panta trešajā teikumā ietvertu vispārējo garantiju – ja valsts ir pārkāpusi indivīda tiesības, tam ir tiesības uz atfīdību (sk. *Satversmes tiesas 2001.gada 5.decembra sprieduma lietā Nr.2001-07-0103 1.punktu*), un to, ka Latvijā nav normatīvā regulējuma par kaitējuma atfīdību, kas indivīdam nodarīts ar likumu, /pers. B/ prasība ir pakļauta izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesai. Šajā sakarā minētajā Satversmes tiesas spriedumā norādīts, ka attiecīga likuma neesamība nevar būt iemesls atteikumam pieņemt tiesā indivīda prasību par atfīdzinājuma piedziņu, jo Satversmes 92.panta trešajā teikumā ietvertā tiesību norma ir piemērojama tieši un nepastarpināti, šī norma neparedz, ka tās konkretizēšanai nepieciešams īpašs likums.

[7.2] Kasācijas sūdzības iesniedzējs, kasācijas sūdzībā atsaucies uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru saistībā ar prasībām par zaudējumu atfīdību, ja dalībvalstis pārkāpj Eiropas Savienības tiesības (sk. *Apvienotās lietas C-6/90 un C-9/90 Francovich and Bonifaci v. Italian Republic [1991] ECR I-5357, apvienotās lietas C-46/93 un C-48/93 Brasserie du Pêcheur v. Germany and R v.Secretary for State for Transport, ex parte Factortame [1996] ECR I-1029, lieta C-224/01 Köbler [2003] ECR I-10239*), un norādījis, ka katras dalībvalsts pienākums ir radīt mehānismu valsts atbildības nodibināšanai un šāda mehānisma neesamība nav pamats atbrīvošanai no atbildības.

Pirmkārt, minētajos Eiropas Savienības Tiesas spriedumos paustās atziņas attiecas uz valsts atbildību par Kopienų tiesību pārkāpumu. Otrkārt, /pers. B/ tiesība vērsties tiesā par atbilstīgu atfīdzinājuma saņemšanu tiesību aizskārums gadījumā netiek apstrīdēta un celtās prasības pakļautību vispārējās jurisdikcijas tiesai atzīnās arī zemāko instanču tiesas, ko apstiprina pirmās instances tiesas spriedumā ietvertā motivācija, kurai pievienojusies apelācijas instances tiesa. Tiesa valsts atbildības pienākumu un prasītājas tiesības saņemt atfīdzinājumu sakarā ar prasītājas apstrīdēto tiesību normu atzīšanu par neatbilstošām Satversmei ir izvērtējusi pēc būtības.

[8] Civillietu departaments noraida kasācijas sūdzībā pausto viedokli, ka tiesa, vērtējot publisko tiesību subjekta (valsts) atbildību par Satversmei neatbilstošu normatīvo aktu izdošanu, nav ņēmusi vērā Satversmes 92.panta trešo teikumu, un līdz ar to nepareizi piemērojusi Civillikuma 1775.pantu.

[8.1] Normatīvā tiesību akta atzīšana par prettiesisku pati par sevi nenodibina indivīda tiesību zaudējumu atbildības prasībai pret valsti, un savas likumīgās tiesības un intereses indivīdam jāaizstāv vispārējās jurisdikcijas tiesā (*I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atbildība administratīvajā procesā. Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2004, 29.lpp.*), kā tas minēts arī kasācijas sūdzībā.

Lai būtu pamats piespriest atļidzinājumu, vispirms ir jānodibina personas tiesību nepamatots aizskārums, un, ja tāds aizskārums tiek konstatēts, tad ir izvērtējams, kāds atļidzinājums personai ir nosakāms, ievērojot, ka ar atbilstošu atļidzinājumu nav jāsaprot tikai zaudējumu atļidzināšana vai mantiska atbildība (*Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof.R.Baloža zinātniskā vadībā, Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011, 149.- 151.lpp.*).

Civillietu departaments, pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam, atzīst, ka apelācijas instances tiesa, izdarot secinājumus par /pers. B/ tiesību aizskāruma esamību, pamatoti nozīmi piešķirusi brīdim, ar kuru apstrīdētās normas ir atzītas par spēku zaudējušām.

/pers. B/ Satversmes tiesā apstrīdētās tiesību normas skar ne vien viņas, kā zemes īpašnieces intereses, bet arī citu – privatizēto dzīvokļu īpašnieku – intereses. Īstenojot pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas uzsāktu īpašumu reformu, bija nepieciešams līdzsvarot dažādu sabiedrības locekļu pretrunīgās intereses. Bijušajiem īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, kuriem ir atjaunotas īpašuma tiesības uz nacionalizēto zemi, un uz šīs zemes esošajās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās esošo privatizēto dzīvokļu īpašnieku intereses ir pretēji vērstas, starp kurām ir jāpanāk taisnīgs līdzsvars.

Kā izriet no Satversmes tiesas 2009.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr.2008-36-01 /pers. B/ pirmajā pieteikumā apstrīdētās tiesību normas atzītas par Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam neatbilstošām un spēku zaudējušām ar 2009.gada 1.novembri, pamatojot to ar secinājumu, ka tūlītēja apstrīdētās normas atcelšana būtu vēl vairāk neatbilstoša Satversmei, nekā apstrīdētās normas atstāšana spēkā (*sk. Satversmes tiesas 2009.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr.2008-36-01 18.punktu*).

Satversmes tiesa vērtējusi gan to, kādas sekas var radīt apstrīdētās normas tūlītēja vai ar atpakaļejošu datumu atzīšana par spēku zaudējušu, gan to, vai tas ir nepieciešams pieteicējas /pers. B/ pamattiesību aizsardzībai, citiem vārdiem, ir samērojusi zemes īpašnieku un privatizēto dzīvokļu īpašnieku pretējās intereses. Tas, ka pirmajā pieteikumā apstrīdēto normu spēkā neesamība noteikta pusgadu vēlāk pēc Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, liecina, ka Satversmes tiesa nav uzskatījusi par nepieciešamu revidēt tās tiesiskās attiecības, kas starp zemes īpašnieku un privatizētā dzīvokļa īpašnieku izveidojušās līdz brīdim, kad attiecīgās tiesību normas zaudē spēku.

Iepriekš teiktais pilnībā attiecināms arī uz Satversmes tiesas 2011.gada 27.janvāra spriedumu lietā Nr.2010-22-01, ar kuru par neatbilstošām Satversmes 105.pantam atzītas /pers. B/ otrajā pieteikumā apstrīdētās tiesību normas. Kasācijas sūdzībā akcentētajam apstāklim, ka Saeima ir ignorējusi Satversmes tiesas spriedumā doto interpretāciju un atkārtoti pieņēmusi regulējumu, kas bija analogs normai, kuru Satversmes tiesa bija atzinusi par antikonstitucionālu, Civillietu departamenta ieskatā, nav būtiskas nozīmes. Arī šajā gadījumā Satversmes tiesa ir izvērtējusi un spriedumā norādījusi pamatojumu, kādēļ apstrīdētās normas nav atzīstamas par spēku zaudējušām ar pieņemšanas brīdi.

No minētajā Satversmes tiesas spriedumā norādītā redzams, ka, lemjot par apstrīdētās normas atcelšanu no tās izdošanas brīža vai spēkā stāšanās brīža, Satversmes tiesa ir vērtējusi, vai šāda rīcība novedīs pie būtiska valsts (sabiedrības) interešu aizskāruma vai apdraudējuma. Satversmes tiesas uzdevums ir pēc iespējas līdzsvarot personu atšķirīgās intereses (zemes īpašnieku un privatizēto objektu īpašnieku tiesības ir vienlīdz aizsargājamas) un Konstitucionālajai tiesai likums ne vien dod pilnvaras, bet uzliek atbildību par to, lai tās spriedumi sociālajā realitātē nodrošinātu tiesisko stabilitāti, skaidrību un mieru. Līdz ar to Satversmes tiesa uzskatījusi, ka konkrētajā gadījumā nav iespējams nolēmumam piešķirt atpakaļvērstu spēku, jo to atzīšana par spēkā neesošām no pieņemšanas brīža nesamērīgi apgrūtinātu privatizēto objektu īpašniekus (*sk. Satversmes tiesas 2011.gada 27.janvāra sprieduma lietā Nr.2010-22-01 15.punktu*).

Otrajā pieteikumā apstrīdētās tiesību normas savu spēku zaudēja 2011.gada 1.janvārī, līdz minētajam datumam tās bija spēkā. Satversmes tiesa nav konstatējusi tādu prasītājas tiesību aizskārumu, kura dēļ tiesību normas par juridisko spēku zaudējušām būtu atzīstamas ar to pieņemšanas brīdi.

[8.2] Tiesiskās drošības labad personai jāpakļaujas arī tādiem likumiem, kurus tā pati uzskata par netaisnīgiem. Kamēr tiesību norma ir spēkā, tā

ir jāievēro. Pozitīvās (rakstfās) tiesības ir jārespektē, lai tiktu garantēta tiesiskā drošība un tiesību sistēmas funkcionēšana (*sk.Dr. Norberts Horns. Ievads tiesību zinātnē un tiesību filosofijā. Likums un tiesības, decembris, 2000, 354.lpp.*).

Saskaņā ar Civillikuma 3.pantu katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības. Līdz ar to privāttiesiskās attiecības, kas pastāvēja starp prasītāju kā zemes īpašnieci un uz viņai piederošās zemes esošo privatizēto dzīvokļu īpašniekiem, kā arī jautājums par prasītājam pienākošos nomas maksas apmēru, bija apspriežams saskaņā ar tām tiesību normām, kas bija spēkā attiecīgajā laika posmā.

Kā iepriekš jau norādīts, pirmajā un otrajā pieteikumā apstrīdētās tiesību normas reglamentēja nomas maksas ierobežojumus tā saukto „piespiedu” nomas attiecību gadījumā, kuras izveidojās starp zemes īpašniekiem un uz šīs zemes esošo privatizēto objektu (dzīvokļu) īpašniekiem, un Satversmes tiesa, izvērtējot saprātīgu līdzsvaru starp divu personu grupu pretēji vērstām interesēm un ņemot vērā praktiskos apsvērumus, kas saistīti ar piespiedu nomas atpakaļvērstu administrēšanu, nesaskatīja nepieciešamību prasītājas pamattiesību aizsardzības nolūkā apstrīdētās normas atzīt par spēku zaudējušām ar to pieņemšanas brīdi vai citu atpakaļejošu datumu.

Tādēļ nav nekāda pamata prasības pieteikumā norādītās summas uzskatīt par prasītājas zaudējumiem, kurus viņa nav saņēmusi pirmajā un otrajā pieteikumā apstrīdēto tiesību normu pieņemšanas rezultātā jeb bez tiesiska pamata, kā to pareizi secinājusi arī apelācijas instances tiesa.

Turklāt, kā secināms no Satversmes tiesas spriedumā norādītā, likumdevēja noteiktie zemes nomas maksas ierobežojumi 5 procenti no zemes gabala kadastrālās vērtības gadā piespiedu nomas attiecību gadījumā sākotnēji bija attaisnojami legītimā mērķa – dzīvokļu īpašnieku tiesību aizsardzībai – sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2009.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr.2008-36-01 15.2. un 15.3.punktu*). Tas, ka desmit gadu laikā pēc normas pieņemšanas ir mainījies tiesiskā un faktiskā situācija un ir radusies iespēja piemērot alternatīvus līdzekļus, kas mazāk ierobežotu zemes īpašnieku tiesības, nenozīmē, ka apstrīdētās normas ir bijušas antikonstitucionālas no to pieņemšanas brīža un prasītājas tiesības nepamatoti ierobežojušas jau kopš 2001.gada. No prasības pieteikuma nav arī saprotams, kā privatizēto dzīvokļu īpašnieku pienākums kompensēt zemes īpašniekam nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu, kas ar likumu noteikts tikai no 2010.gada 1.janvāra, ir attiecināms uz negūtajiem ienākumiem jau 2001.-2009.gadā.

Papildus tam jāņem vērā, ka atbilstoši likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” ietvertajam tiesiskajam regulējumam attiecīgā zemes gabala bijušajiem īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, zinot, ka uz viņu zemes atrodas dzīvojamā māja, bija izvēles tiesība pieprasīt šo zemesgabalu īpašumā un rēķināties ar pastāvošo zemes nomas maksas apmēra ierobežojumu vai pieprasīt par šo zemi kompensāciju, vai pieprasīt līdzvērtīgu zemi citā vietā. /pers. B/ izvēlējās zemes īpašuma tiesību atjaunošanu.

[9] Civillietu departaments kā nepamatotus noraida kasācijas sūdzības argumentus, ka tiesa, neatlīdzinot izdevumus par advokāta pakalpojumiem, kas prasītājam radušies sakarā ar vērsanos Satversmes tiesā, ir pārkāpusi Civīlprocesa likuma 10.panta (sacīkstes princips) un 93.panta ceturtais daļas (pienākums pierādīt un iesniegt pierādījumus) normas, kā arī nepareizi piemērojusi Satversmes tiesas likuma 16. un 26.pantu.

[9.1] Satversmes tiesas likuma 1.panta pirmajā daļā noteikts, ka Satversmes tiesa ir neatkarīga tiesu varas institūcija, kas Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk - Satversme) un šajā likumā noteiktās kompetences ietvaros izskata lietas par likumu un citu normatīvo aktu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar šo likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas likumā paredzētās personas tiesības vērsties Satversmes tiesā Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā (17.panta 11.punkts) ir viena no konstitucionālās kontroles institūta sastāvdaļām. Konstitucionālās kontroles uzdevums kopumā ir nodrošināt cilvēka pamattiesību aizsardzību un konstitucionālā sūdzība (pieteikums, kuru Satversmes tiesā var iesniegt ikviens persona) ir izveidota tieši ar šādu mērķi (*sk. A.Rodiņa. Konstitucionālās sūdzības teorija un prakse Latvijā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2009, 20.lpp.*).

Kārtība, kādā Satversmes tiesa izskata tās kompetencē esošās lietas, ir reglamentēta Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 23.pantam persona ir tiesīga Satversmes tiesā vērsties un savas tiesības realizēt gan personīgi, gan ar pārstāvja, tostarp zvērināta advokāta starpniecību. Tas nozīmē, ka persona pati pēc saviem ieskatiem izlemj vai tā izmantos zvērināta advokāta pakalpojumus, lai sagatavotu pieteikumu (konstitucionālās sūdzības) Satversmes tiesai un veiktu procesuālās darbības Satversmes tiesas procesā.

Zinīgi, ka arī Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā nav paredzēta iespēja personai saņemt valsts apmaksātu juridisko palīdzību konstitucionālās kontroles procesā, un tas, kā atzinis Senāta Administratīvo lietu departaments, neierobežo indivīda tiesības uz pieeju tiesai, kas ar esošo regulējumu ir pietiekami nodrošinātas arī Satversmes tiesas procesam, tomēr citādā veidā, nekā bezmaksas palīdzības piešķiršana (*sk. Senāta 2012.gada 16.novembra spriedumu lietā Nr.SKA- 899/12*).

No teiktā secināms, ka advokāta līdzdalība pieteikuma sastādīšanā nav obligāts priekšnoteikums personas pamattiesību efektīvai un pilnīgai aizsardzībai Satversmes tiesā un advokāta pakalpojumu izmantošana ir atkarīga vienīgi no indivīda subjektīvajiem ieskatiem.

[9.2] Tiesību doktrīnā atzīts, ka jautājums par tiesu izdevumiem pieder procesuālām, bet ne materiālām tiesībām (.), apšaubāma ir iespēja piemērot materiālo tiesību noteikumus procesuālām attiecībām (*sk. V.Bukovskis. Civīlprocesa mācības grāmata.- Rīga, 1933, 421.lpp.*). Attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar tiesai adresēta pieteikuma sagatavošanu un civillietas iztiesāšanu, Senāts ir atzinis, ka tie ir procesuālie izdevumi, ko reglamentē civilprocesuālās normas, un jautājumā par to atbildzināšanu materiālo tiesību normas nav piemērojamas (*sk. 2000.gada 11.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-466, 2009.gada 21.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-6, 2011.gada 6.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-143.*). Tāpat Senāts ir atzinis, ka izdevumu, kas saistīti ar lietas vešanu, atbildība piesakāma konkrētās lietas ietvaros, nevis ierosinot jaunu tiesvedību (*sk. Senāta 2011.gada 25.maija spriedumu lietā Nr.SKC-201*).

Procesuālo izdevumu atbildzināšanas jautājuma nesaraucjamo saistību ar attiecīgo tiesvedības procesu apliecina tas, ka izvērtēt lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi var tikai tā tiesa, kas lietu izskatījusi. Citā tiesvedības procesā nav iespējams spriest par to, vai pieprasītais atbildzināmo izdevumu apmērs advokāta palīdzības samaksai atbilst taisnīguma un samērīguma principam (Civīlprocesa likuma 44.panta piektā daļa).

Civillietu departaments atzīst, ka arī izdevumi, kas prasītājam radušies, sagatavojot Satversmes tiesai adresēto pieteikumu, ir procesuālie izdevumi, kā to pareizi secinājusi apelācijas instances tiesa, un jautājums par to atbildzināšanu bija risināms attiecīgās lietas ietvaros, nevis pamatojoties uz Civillikuma normām par zaudējumu piedziņu

[9.3] Iebildumi kasācijas sūdzībā par Satversmes tiesas 16.pantā (Satversmes tiesā izskatāmās lietas) un 26.pantā (lietu izskatīšanas procesuālā kārtība) ietvertā regulējuma ignorēšanu nav pamatoti.

Prasītāja nevarēja nezināt, ka Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā tiesas izdevumi nav noteikti, kā arī nav reglamentēta procesuālo izdevumu, ja tādi radušies, atbildzināšanas kārtība, bet ir paredzēta iespēja Satversmes tiesai izlemt minētajā likumā un reglamentā nenoregulētus procesuālus jautājumus (Satversmes tiesas 26.pants). Tātad prasītājam bija iespēja šī nenoregulētā procesuālā jautājuma izlenšanu ierosināt Satversmes tiesā, iesniedzot attiecīgās lietas ietvaros atbilstošu lūgumu, un atkarībā no iznākuma – nelabvēlīga lēmuma gadījumā – apstrīdēt tās tiesību normas, kuras, prasītājas ieskatā, aizskar viņai Satversmē garantētās cilvēka pamattiesības, liedzot saņemt atbildību par advokāta pakalpojumiem. Tas, ka nevienu no šīm iespējām prasītāja nav izmantojusi, nepamato viņas tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā un saskaņā ar Civillikuma normām prasīt atbildzināt izdevumus par advokāta pakalpojumiem. Turklāt samaksas pierādījumi šādu izdevumu esamībai izskatāmajā lietā vispār nav atrodami.

[9.4] Civillietu departamenta ieskatā, ievēriību nepelna kasācijas sūdzības arguments, kurā, atsaucoties uz Satversmes tiesas likuma 31.panta 3.punkta normas saturu, izteikti iebildumi tiesas secinājumam, ka prasītāja, iesniedzot konstitucionālās sūdzības, nav norādījusi, ka viņas intereses pārstāvēs zvērināts advokāts. Norādītais tiesas secinājums nekādā veidā neietekmē šā sprieduma procesuālo izdevumu atbildzināšanas prasījuma noraidīšanas pamatmotīvus, kura pareizība ir analizēta šā sprieduma iepriekšējā punktā. Savukārt par faktu, ka /pers. B/ bija vienojusies ar zvērinātu advokātu biroju par konstitucionālās sūdzības sagatavošanu un pārstāvību Satversmes tiesā, pierādījumi ir iesniegti (*lietas 34.lpp.*), par to lietā strīda nav. Līdz ar to ir noraidāmi tiesai izteiktie pārmēti par Civīlprocesa likuma 93.panta ceturtais daļas un sacīkstes principa pārkāpumu.

[10] Apkopojot iepriekš minēto, Civillietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums atstājams negrozīts, bet kasācijas sūdzība kā nepamatota ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Civillietu departaments

no sp r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 20.decembra spriedumu atstāt negrozītu, bet kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese	(paraksts)	A.Briede
Tiesnese	(paraksts)	A.Čerņavska
Tiesnese	(paraksts)	I.Garda
Tiesnesis	(paraksts)	A.Keišs
Tiesnese	(paraksts)	I.Kušnīre
Tiesnesis	(paraksts)	A.Strupišs
Tiesnese	(paraksts)	E.Vermuša

NORAKSTS PAREIZS

Tiesnese

A.Briede

Rīgā 2014.gada 20.novembrī